

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P949

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1003

F.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS (Micro)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagram wherever necessary.*

Q1) What is elasticity of demand? Explain the types of price elasticity of demand. **[16]**

Q2) Explain the Internal and External Economies of Large scale production. **[16]**

OR

Define Business Economics. Explain in detail the scope of business economics.

[16]

Q3) Answer in brief :

[16]

- a) Explain the Lovable fund theory of Interest.
- b) Explain the modern theory of rent.

OR

Answer in brief :

[16]

- a) State the concept of total revenue, average revenue and marginal revenue.
- b) State the motives of liquidity preference.

Q4) What is Monopolistic competition. Explain the equilibrium of a firm under monopolistic competition. **[16]**

Q5) Write short notes on (Any Two)

[16]

- a) Types of price discrimination.
- b) Dynamic theory of profit
- c) Quasi rent
- d) Features of monopoly.

Total No. of Questions : 5]

P949

[4863] - 1003

F.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS (Micro)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
3) आवश्यकता असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्रश्न 1) मागणीची लवचिकता म्हणजे काय? मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या अंतर्गत आणि बाह्य बचती स्पष्ट करा. [16]

किंवा

व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याख्या करा. व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [16]

अ) व्याजाचा ऋणयोग्य निधी सिध्दांत स्पष्ट करा.

ब) खंडाचा आधुनिक सिध्दांत स्पष्ट करा.

किंवा

थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) एकूण प्राप्ती, सरासरी प्राप्ती आणि सिमांत प्राप्तीच्या संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) रोखता पसंतीचे हेतू सांगा.

[16]

प्रश्न 4) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा म्हणजे काय ? मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेत उद्योगसंस्थेचा समतोल स्पष्ट करा.[16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [16]

- अ) मूल्यभेदाचे प्रकार
- ब) नफ्याचा गतीशील सिध्दांत
- क) अभासी खंड
- ड) मक्तेदारीची वैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P951

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 1005

F.Y. B.Com.

COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS

Computer Fundamentals

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Both sections should be written in same answer-book.*

SECTION - I

Q1) Attempt any four of following :

[4 × 2 = 8]

- a) Define computer memory.
- b) What are the options of wall - paper
- c) How to spell check in MS - Word.
- d) Define Network Topology.
- e) What you mean by E - Commerce.
- f) Which are the output devices.

Q2) Attempt any four of following :

[4 × 4 = 16]

- a) Explain the types of computer memory.
- b) Write short note on wordpad.
- c) What are the advantages and disadvantages of powerpoint.
- d) Write short note on Wireless Network.
- e) What is the use of computer in Accounting.
- f) What is mean by
  - i) Search
  - ii) Recycle Bin
  - iii) File
  - iv) Folder

Q3) Attempt any four of following : **[4 × 4 = 16]**

- a) Explain the types of viruses.
- b) What are the characteristics of operating system?
- c) What are the basics of spreadsheet.
- d) Explain the types of Network Topology
- e) Write short note on Evolution of E - commerce.
- f) What are the benefits of free and open source software.

SECTION - II

Q4) Attempt any four of the following : **[4 × 2 = 8]**

- a) What is the use of Email?
- b) Define Secure Electronic Transaction (SET)
- c) What is the use of Debit Card?
- d) What is the use of Anchor Tag?
- e) What is the use of Web Page Design?
- f) Define Web Space.

Q5) Attempt any Four of the following : **[4 × 4 = 16]**

- a) What is the basic concept of E - mail?
- b) How Electronic Data Interchange process works
- c) Write short note on credit cards.
- d) Write Text Formatting Tags.
- e) Write note on Web Design.
- f) Explain types of Web Hosting.

Q6) Attempt any Four of the following : **[4 × 4 = 16]**

- a) Explain Internet Ethical and privacy issues.
- b) Explain Popular Web Browsers.
- c) Write note on Digital Certificate.
- d) Explain categories of Smart Card.
- e) How to send E - mail through Web - Pages.
- f) Write short note on page size in Web Pages.

Total No. of Questions : 6]

P951

[4863] - 1005

F.Y.B.Com.

COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS

Computer Fundamentals

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत सोडवावित.

विभाग - I

- प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 2 = 8]
- अ) Computer Memory ची व्याख्या द्या.
ब) Wallpaper चे options लिहा.
क) MS-word मध्ये spelling कशा प्रकारे चेक होते ?
ड) Network Topology ची व्याख्या द्या.
इ) E-commerce म्हणजे काय ?
फ) Output - devices कोणते आहेत ?
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]
- अ) Computer Memory चे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) Wordpad वर थोडक्यात टिप लिहा.
क) Powerpoint चे फायदे-तोटे काय आहेत ?
ड) Wireless Network वर थोडक्यात टिप लिहा.
इ) Computer चा Accounting मध्ये काय उपयोग आहे ?
फ) खालील संज्ञा लिहा.
i) Search
ii) Recycle Bin
iii) File
iv) Folder

- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]
- अ) Viruses चे प्रकार स्पष्ट करा.
  - ब) Operating system चे वैशिष्ट्ये काय आहेत?
  - क) Spreadsheet चे basic काय आहे?
  - ड) Network Topology चे प्रकार स्पष्ट करा.
  - इ) E-commerce चा उगम यावर थोडक्यात टिप लिहा.
  - फ) Free आणि open source software चे फायदे लिहा.

विभाग - II

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 2 = 8]
- अ) E-mail चा काय उपयोग आहे?
  - ब) Secure Electronic Transaction ची व्याख्या द्या.
  - क) Debit card चा उपयोग काय आहे?
  - ड) Anchor Tag चा उपयोग लिहा.
  - इ) Webpage design चा उपयोग लिहा.
  - फ) Web space ची संज्ञा लिहा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]
- अ) E-mail ची मूळ संकल्पना काय आहे?
  - ब) Electronic Data Interchange (EDI) ची प्रक्रिया कशा प्रकारे होते?
  - क) Credit cards वर थोडक्यात टिप लिहा.
  - ड) Text formatting tags लिहा.
  - इ) Web design वर टिप लिहा.
  - फ) Web Hosting चे प्रकार स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]
- अ) Internet ची नैतिकता व सुरक्षितता स्पष्ट करा.
  - ब) प्रचलित Web browser स्पष्ट करा.
  - क) Digital certificate वर टिप लिहा.
  - ड) Smart cards चे प्रकार स्पष्ट करा.
  - इ) Web pages द्वारा E-mail कशा प्रकारे पाठविला जातो?
  - फ) Web pages मधील page size वर थोडक्यात टिप लिहा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P952

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1006

F.Y.B.Com.

**Organisational Skills Development
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define office organisation. Explain the principles of office organisation. [16]

Q2) What do you mean by an office? Explain the various functions of modern office. [16]

OR

Define Time management. Explain the principles of Time Management.

Q3) a) Explain the procedure for Incoming mail. [8]

b) Explain the contents of webpage. [8]

OR

a) State the methods of classification of files. [8]

b) State the utility of digitilisation of Records. [8]

Q4) State the objectives of public relation. Explain the modern methods of public relation. [16]

Q5) Write short notes : (Any Two) [16]

- a) Video conferencing.
- b) Importance of Internal Communication.
- c) Use of modern appliances in the office.
- d) Accounting packages

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P952

[4863] - 1006

F.Y.B.Com.

Organisational Skills Development

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'कार्यालय संघटन' व्याख्या लिहा. कार्यालय संघटनेची तत्वे स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) कार्यालय म्हणजे काय? आधुनिक कार्यालयाची विविध कार्ये स्पष्ट करा. [16]

किंवा

'वेळेचे व्यवस्थापन' व्याख्या लिहा. वेळेच्या व्यवस्थापनाची तत्वे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) आवक पत्रव्यवहाराची कार्यपध्दती स्पष्ट करा. [8]

ब) वेब पेजचा तपशील स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) धारिका वर्गीकरणाच्या पध्दती लिहा. [8]

ब) कार्यालय दफतरांच्या अंकीकरणाची उपयुक्तता लिहा. [8]

प्रश्न 4) जनसंपर्काची उद्दीष्टे लिहा. जनसंपर्काच्या आधुनिक पध्दती स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

अ) व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग

ब) अंतर्गत संदेश वहनाचे महत्व

क) कार्यालयातील आधुनिक उपकरणांचे उपयोग

ड) अकाउंटिंग पॅकेज

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P953

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1007

F.Y.B.Com.

BANKING AND FINANCE

(Fundamentals of Banking)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Bank. Explain Evolution of Banking in U.S.A. **[16]**

Q2) State the functions of Bank. **[16]**

OR

State the methods Remittances.

Q3) a) State the Needs and Norms of Know Your Customer. (KYC) **[8]**

b) Explain the procedure of closure at Account. **[8]**

OR

a) State the Importance of Technology in Bank.

b) State the types of Institutional Account holders at Bank.

Q4) Explain the types of Electronic Funds Transfer. **[16]**

Q5) Write short notes (Any Two) **[16]**

a) Principle of Liquidity and profitability.

b) Types of crossing

c) Types of Endorsement.

d) Core Banking

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P953

[4863] - 1007

F.Y.B.Com.

बँकव्यवसाय आणि वित्तपुरवठा

(बँकव्यवसायाची मूलतत्वे)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बँकेची व्याख्या द्या. अमेरिकेतील बँकव्यवसायाची उत्क्रांती स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) बँकेची कार्ये सांगा. [16]

किंवा

पैसे पाठविण्याच्या पध्दती सांगा.

प्रश्न 3) अ) 'तुमचा ग्राहक जाणून घ्या' (KYC) ची गरज आणि नियम सांगा. [8]

ब) बँक खाते बंद करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) बँकव्यवसायातील तंत्रज्ञानाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) बँकेच्या संस्थातक खातेदारांचे प्रकार सांगा.

प्रश्न 4) इलेक्ट्रॉनिक निधी हस्तांतरणाचे प्रकार सांगा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) रोखता आणि लाभप्रदता तत्व
- ब) रेखांकनाचे प्रकार
- क) पृष्ठांकनाचे प्रकार
- ड) कोअर बँकींग

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P954

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 1008

F.Y. B.Com.

COMMERCIAL GEOGRAPHY

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Use of map stencils is allowed.*

Q1) Answer the following upto 20 words each. (Any Ten)

[20]

- i) What is Cultural Environment?
- ii) What is meant by Resource?
- iii) Name any two Tertiary Activities.
- iv) State two characteristics of Monsoon forest.
- v) Define 'Agriculture'.
- vi) Define 'Over Population'.
- vii) What is Death Rate?
- viii) Name any two cotton Textile centers in India.
- ix) State any two disadvantages of Air Transportation.
- x) What is Tourism?
- xi) State any two advantages of Divided Circle.
- xii) Name any two factors affecting International Trade
- xiii) Define 'Trade'.

Q2) Answer the following upto 50 words each. (Any Two)

[10]

- i) Possibilism
- ii) Plantation Agriculture
- iii) Choropleth Method
- iv) Major Industrial Regions in India.

P.T.O.

Q3) Answer the following upto 150 words each. (Any Two) **[20]**

- i) Explain the important factors of physical Environment.
- ii) Explain the characteristics of Commercial farming.
- iii) Give an account of Iron and Steel Industry in India.
- iv) Give an account of Tourism Industry in India.

Q4) Answer the following upto 300 words each. (Any Two) **[30]**

- i) Define commercial Geography. Explain the Nature and scope of commercial Geography.
- ii) Explain main types of farming.
- iii) Explain Geographical factors affecting International Trade.
- iv) Explain the Weber's theory of Industrial Location.

Total No. of Questions : 4]

P954

[4863] - 1008

F.Y. B.Com.

COMMERCIAL GEOGRAPHY

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
3) नकाशा स्टेन्सिलस वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) सांस्कृतिक पर्यावरण म्हणजे काय ?
- ii) साधनसंपदा म्हणजे काय ?
- iii) तृतीयक श्रेणीच्या कोणत्याही दोन व्यवसायांची नावे लिहा.
- iv) मोसमी अरण्यांची कोणतेही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- v) शेतीची व्याख्या लिहा.
- vi) अतिरिक्त लोकसंख्येची व्याख्या लिहा.
- vii) मृत्यूदर म्हणजे काय ?
- viii) भारतातील सुती वस्त्रोद्योगांच्या कोणत्याही दोन केंद्रांची नावे लिहा.
- ix) हवाई वाहतूकीचे कोणतेही दोन तोटे सांगा.
- x) पर्यटन म्हणजे काय ?
- xi) विभाजीत वर्तुळ पध्दतीचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.
- xii) आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर परिणाम करणारे कोणतेही दोन घटक सांगा.
- xiii) व्यापाराची व्याख्या लिहा.

- प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]
- शक्यतावाद
  - मळ्याची शेती
  - छाया पध्दती
  - भारतातील प्रमुख औद्योगिक विभाग
- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- प्राकृतिक पर्यावरणाचे महत्वाचे घटक स्पष्ट करा.
  - व्यापारी शेतीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
  - भारतातील लोहपोलाद उद्योगांचा वृत्तांत लिहा.
  - भारतातील पर्यटन उद्योगांचा सविस्तर वृत्तांत लिहा.
- प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]
- व्यापारी भूगोलाची व्याख्या सांगून, व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
  - शेतीचे प्रमुख प्रकार स्पष्ट करा.
  - आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.
  - वेबरचा उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P955

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 1009

F.Y. B.Com.

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organization and Management in India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (any ten) :

[20]

- i) Define Defence Mechanism.
- ii) State the meaning of armored corps.
- iii) Define counter intelligence.
- iv) Define integrated defence.
- v) Write any two functions of Home Guard.
- vi) Define artillery.
- vii) Define Sea - power.
- viii) Define operational planning.
- ix) What do you mean by perspectives planning.
- x) Define Military industrial complex.
- xi) State two functions of Territorial Army.
- xii) State two functions of signal corps.
- xiii) Write any two functions of Army medical corps.

Q2) Answer in 50 words each (any two) :

[10]

- i) Illustrate Indian Intelligence Organization.
- ii) Discuss various types of Battle ships in Indian Navy.
- iii) Explain characteristics of Army ordinance corps.
- iv) Discuss devices of collecting intelligence.

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each (any two) :

[20]

- i) Write in brief characteristics and role of Artillery.
- ii) Explain various types of Aircrafts in Indian Air - Force.
- iii) Discuss powers of President in relation to the Armed forces.
- iv) Explain role of signal corps in National Defence.

Q4) Answer in 300 words each (any two) :

[30]

- i) Write a note on the development of Indian army after independence.
- ii) Discuss characteristics and limitations of infantry.
- iii) Explain role of Administrative services during war.
- iv) Explain functions of National Security Council.

Total No. of Questions : 4]

P955

[4863] - 1009

F.Y. B.Com.

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organization and Management in India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) डिफेन्स मॅकेनिझम व्याख्या द्या.
- ii) आरमोरड क्रॉप्सचा अर्थ लिहा.
- iii) “काऊन्टर इन्टीलीजन्स” व्याख्या द्या.
- iv) इन्टीग्रेटेड डिफेन्स व्याख्या द्या.
- v) गृहरक्षकदलाची कोणतेही दोन कार्ये लिहा.
- vi) ‘तोफखाना’ व्याख्या द्या.
- vii) “सागरी सामर्थ्य” व्याख्या द्या.
- viii) “ऑपरेशनल प्लॅनिंग” व्याख्या द्या.
- ix) प्रसपेक्टीव्ह प्लॅनिंग म्हणजे काय ?
- x) “मिलीटरी इंडस्ट्रीयल कॉम्प्लेक्स” व्याख्या द्या.
- xi) प्रादेशिक सेनेची कोणतीही दोन कार्ये लिहा.
- xii) सिग्नल क्रॉप्सची दोन कार्ये लिहा.
- xiii) आर्मी मेडिकल क्रॉप्सची दोन कार्ये लिहा.

प्रश्न 2) 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

- i) भारताची गुप्तचर यंत्रणा सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ii) भारतीय नौदलातील विविध लढाऊ जहाजाविषयी चर्चा करा.
- iii) आर्मी ऑर्डिनन्स क्रॉप्सची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- iv) शत्रुविषयी माहिती मिळविण्याच्या विविध उपायपध्दती विषयी चर्चा करा.

प्रश्न 3) 150 शब्दांत चर्चा करा. (कोणतेही दोन) [20]

- i) तोफखानाबदलची वैशिष्ट्ये आणि भूमिका स्पष्ट करा.
- ii) भारतीय हवाईदलातील विविध विमानांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- iii) सशस्त्र सेनादलाच्या संदर्भात राष्ट्रपतीच्या अधिकाराबाबत चर्चा करा.
- iv) राष्ट्रीय संरक्षणातील सिग्नलक्रॉप्सची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]

- i) स्वातंत्र्यानंतर भारतीय सेनादलाचा झालेला विकास स्पष्ट करा.
- ii) पायदलाची वैशिष्ट्ये आणि मर्यादा यावर सविस्तर चर्चा करा.
- iii) “युध्दकाळातील विविध प्रशासकीय सेवा” भूमिका स्पष्ट करा.
- iv) राष्ट्रीय सुरक्षा मंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P956

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1010
F.Y.B.Com.
CO-OPERATION
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Describe the principles of co-operation adopted by Manchester congress in 1995. **[16]**

Q2) State the history of Indian Cooperative Movement. **[16]**

OR

Critically examine the Gorewalla committee report 1954.

Q3) a) Discuss the Role of National Co - operative Development Corporation. **[8]**

b) Explain the Future Trend of Co - operative Movement in India. **[8]**

OR

a) Write a note on Federation of cooperatives in India.

b) Explain the strength of cooperative movement in India.

Q4) Describe various Types of cooperatives in India. **[16]**

Q5) Write short notes (Any Two) : **[16]**

a) District Cooperative Board.

b) Government and Cooperative Movement.

c) Cooperative Education and Training.

d) National Development Corporation.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P956

[4863] - 1010
F.Y.B.Com.
CO-OPERATION
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) मॅचेंस्टर काँग्रेसने 1995 मध्ये स्वीकारलेल्या सहकाराच्या तत्वाचे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 2) भारतातील सहकारी चळवळीचा इतिहास सांगा. [16]

किंवा

गोरवाला समिती, 1954 चे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 3) अ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाच्या (N.C.D.C.) भूमिकेची चर्चा करा. [8]

ब) भारतातील सहकारी चळवळीची भविष्यकालीन वाटचाल स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) भारतातील संघीय सहकारी संस्थांवर टीप लिहा.

ब) भारतातील सहकारी चळवळीची बलस्थाने स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतातील सहकारी संस्थांच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) जिल्हा सहकारी मंडळ
- ब) शासन आणि सहकारी चळवळ
- क) सहकारी शिक्षण आणि प्रशिक्षण
- ड) राष्ट्रीय विकास महामंडळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P957

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1011
F.Y. B.Com.
Managerial Economics
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State and Explain objectives of the Firm. **[16]**

Q2) Explain types of elasticity of demand. **[16]**

OR

Explain importance of elasticity of Demand

Q3) a) Explain methods of Business forecasting. **[8]**

b) Explain Law of Demand. **[8]**

OR

a) Explain Law of Supply

b) Explain usefulness of capital budgeting.

Q4) 'State and explain the law of variable proportion. **[16]**

Q5) Write short notes (Any Two) : **[16]**

a) Modernisation and Investment decisions.

b) Business Trends in India.

c) Use of cost - benefit analysis.

d) Scope of managerial economics.

Total No. of Questions : 5]

P957

[4863] - 1011

F.Y. B.Com.

व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) व्यवसाय संस्थेची उद्दिष्ट्ये सांगा व विशद करा. [16]

प्रश्न 2) मागणीच्या लवचीकतेचे प्रकार विशद करा. [16]

किंवा

मागणी लवचिकतेचे महत्व विशद करा.

प्रश्न 3) अ) व्यवसाय पुर्वअंदाजाच्या पध्दती विशद करा. [8]

ब) मागणी नियम विशद करा. [8]

किंवा

अ) पुरवठा नियम विशद करा.

ब) भांडवलाच्या अंदाजाची उपयुक्तता स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) बदलत्या प्रमाणाचा नियम सांगा व विशद करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) आधुनिकीकरण आणि गुंतवणुक निर्णय
- ब) भारतातील व्यावसाय प्रवृत्ती
- क) खर्च-लाभ विश्लेषणाचे उपयोग
- ड) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P959

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1013

F.Y. B.Com.

INSURANCE AND TRANSPORT

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is insurance? Explain the need of insurance. **[16]**

Q2) Explain the different types of life insurance policies. **[16]**

OR

Explain the role of transport in Indian Economy.

Q3) a) Explain the essential factors of insurance contract. **[8]**

b) Explain the need of social security. **[8]**

OR

a) Explain the need and importance of Rail transport.

b) Explain the career options in insurance.

Q4) Explain the role and contribution of tourism in economic development. **[16]**

Q5) Write short notes (Any Two) **[16]**

a) Functions of general insurance.

b) Types of Business Risk.

c) Importance of logistics in insurance.

d) Opportunities in Tourism.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P959

[4863] - 1013

F.Y. B.Com.

विमा आणि वाहतूक

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) विमा म्हणजे काय? विम्याची गरज स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) जीवन विमा पॉलीसीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [16]

किंवा

आर्थिक विकासामध्ये वाहतूकीचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) विमा कराराचे महत्वाचे घटक स्पष्ट करा. [8]

ब) सामाजिक सुरक्षिततेची गरज स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) रेल्वे वाहतूकीची गरज व महत्व सांगा.

ब) विमा व्यवसायातील कारकिर्द स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) आर्थिक विकासामध्ये पर्यटनाची भूमिका व योगदान स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) साधारण विम्याची कार्ये
- ब) व्यावसायिक जोखिमचे प्रकार
- क) विम्यामध्ये लॉजिस्टिकचे महत्त्व
- ड) पर्यटनातील संधी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P960

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1014

F.Y. B.Com.

MARKETING & SALESMANSHIP

Fundamentals of Marketing

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is marketing? Describe briefly functions of marketing. **[16]**

Q2) Explain in detail various factors of marketing environment. **[16]**

OR

Explain the factors determining buyers behaviour.

Q3) a) State the various pricing methods. **[8]**

b) State the various types of marketing channels. **[8]**

OR

a) What are the factors affecting market promotion mix? **[8]**

b) Describe briefly the classification of services. **[8]**

Q4) Explain in detail various types of advertising media. **[16]**

Q5) Write notes - (Any two) **[16]**

- a) Importance of Rural Marketing
- b) Supply chain management
- c) Product life cycle
- d) Features of Rural Marketing.

Total No. of Questions : 5]

P960

[4863] - 1014

F.Y. B.Com.

MARKETING & SALESMANSHIP

Fundamentals of Marketing

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) विपणन म्हणजे काय? विपणनाची कार्ये थोडक्यात विषद करा. [16]

प्रश्न 2) विपणन पर्यावरणाचे विविध घटक सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

किंवा

खरेदीदाराचे वर्तन ठरविणारे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) किंमत निर्धारणाच्या विविध पध्दती सांगा. [8]

ब) वितरण मार्गाचे विविध प्रकार सांगा. [8]

किंवा

अ) बाजारपेठ विक्रय वृद्धी मिश्रावर परिणाम करणारे घटक कोणते? [8]

ब) सेवांचे वर्गीकरण थोडक्यात विषद करा. [8]

प्रश्न 4) जाहिरातीची विविध माध्यमे सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) ग्रामीण बाजारपेठेचे महत्व
- ब) पुरवठा साखळी व्यवस्थापन
- क) वस्तुजीवन चक्र
- ड) ग्रामीण बाजारपेठेची वैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P961

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1015

F.Y. B.Com.

CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is consumer? Explain in detail the development of consumer movement in India. **[16]**

Q2) Explain in detail the competition Act, 2002. **[16]**

OR

State the scope and features of consumer protection Act, 1986.

Q3) a) Discuss the Ethics of production. **[8]**

b) Write a note on ethics in Intellectual property, knowledge and skills. **[8]**

OR

a) Explain the provisions in right to information Act, 2005 under the section - 18

b) Explain the nature of business ethics.

Q4) Explain in detail the business ethics and environmental issues in India and at international level. **[16]**

Q5) Write short notes : (Any Two) **[16]**

a) Green Initiative

b) Social Responsibility of Business.

c) Scope of Business Ethics.

d) Challenges before voluntary consumer organisation.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P961

[4863] - 1015

F.Y. B.Com.

ग्राहक संरक्षण आणि व्यावसायिक नीतिमुल्ये

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ग्राहक म्हणजे काय? भारतातील ग्राहक चळवळीचा विकास सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) स्पर्धा कायदा, 2002 सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

किंवा

ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 ची व्याप्ती व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) उत्पादनाची नीतिमुल्ये यांवर चर्चा करा. [8]

ब) बौद्धिक संपदा, ज्ञान व कौशल्यविषयक नीतिमुल्ये यांवर टीप लिहा. [8]

किंवा

अ) माहिती अधिकार कायदा, 2005 मधील कलम 18 अंतर्गत असणाऱ्या तरतूदी स्पष्ट करा.

ब) व्यावसायिक नीतिमुल्यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारत आणि जागतिक स्तरावरील व्यावसायिक नीतिमुल्ये आणि पर्यावरणीय मुद्दे सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा द्या. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) हरीत पुढाकार
- ब) व्यवसायाची सामाजिक जबाबदारी
- क) व्यावसायिक नीतिमुल्यांची व्याप्ती
- ड) स्वयंसेवी ग्राहक संस्थांसमोरील आव्हाने

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P962

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1016

F.Y. B.Com.

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is poverty? Explain in detail the causes and remedies of poverty. **[16]**

Q2) What do you mean by Entrepreneur. Explain in detail the distinction between entrepreneur and intrapreneur. **[16]**

OR

Define the term business environment. Describe in detail the types of business environment. **[16]**

Q3) a) Write a detail note on economic development and industrialization. **[8]**
b) Describe the habits of entrepreneurs. **[8]**

OR

a) Write a detail note on entrepreneurship development institute of India (EDII).
b) Write a note on non - government organizations (NGOs)

Q4) Write in detail the information of any successful entrepreneur from your area. **[16]**

Q5) Write short notes : (Any Two) **[16]**

- a) Comparison between entrepreneurial and non - entrepreneurial personality.
- b) Importance of Entrepreneurship
- c) Maharashtra centre for entrepreneurship development.
- d) Dr. Cyruas poonawala

Total No. of Questions : 5]

P962

[4863] - 1016

F.Y. B.Com.

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न-पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) दारिद्र्य म्हणजे काय ? दारिद्र्याची कारणे आणि उपाययोजना सविस्तरपणे स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) उद्योजक यापासून आपणास काय अर्थबोध होतो ? उद्योजक आणि अंतःस्थ योजक यांच्यातील फरक सविस्तरपणे विशद करा. [16]

किंवा

व्यावसायिक पर्यावरण या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यावसायिक पर्यावरणाचे प्रकार सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) आर्थिक विकास आणि औद्योगिकरण यावर सविस्तर टीप लिहा. [8]

ब) उद्योजकांच्या सवयींचे वर्णन करा. [8]

किंवा

अ) भारतीय उद्योजकता विकास संस्था यावर सविस्तर टीप लिहा.

ब) बिगर शासकीय संस्था यावर टीप लिहा.

प्रश्न 4) तुमच्या भागातील कोणत्याही यशस्वी उद्योजकांची माहिती सविस्तरपणे लिहा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) उद्योजकीय आणि बिगर-उद्योजकीय व्यक्तिमत्व यामधील तुलना
- ब) उद्योजकतेचे महत्त्व
- क) महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र (MCED)
- ड) डॉ. सायरस पुनावाला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P963

[Total No. of Pages : 4

[4863] - 1017

F.Y. B.Com.

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Business Organisations? Describe the advantages of various forms of Business Organisations in detail. **[16]**

Q2) a) What is N.G.O.? What are the advantages of N.G.O.? **[8]**
b) Important features of Current Labour Policies in India. **[8]**

OR

- a) Describe advantages of A.T.M. **[8]**
- b) Describe the importance of Logistics. **[8]**

Q3) Define SEBI. State its Guidelines in detail. **[16]**

OR

What is Commodity Exchange? Describe working and procedure followed in Commodity Exchange. **[16]**

Q4) Write the meanings of following terms. (Any 8) **[16]**

- a) AGMARK
- b) EXIM
- c) Credit Rating
- d) Depository
- e) Patent
- f) Outsourcing

P.T.O.

- g) Sensex
- h) WTO
- i) Yellow page
- j) Mutual fund

Q5) Write short notes (Any 2) :

[16]

- a) Local Commodity Market
- b) Business Ethics
- c) Protection and Education of Investors
- d) Online Trading

Total No. of Questions : 5]

P963

[4863] - 1017

F.Y.B.Com.

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) व्यवसाय संघटन म्हणजे काय ? विविध प्रकारच्या व्यवसाय संघटनेचे फायदे स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) अ) बिगर सरकारी संस्था (NGO) म्हणजे काय ? बिगर सरकारी संस्थांचे फायदे कोणते आहेत ? [8]

ब) भारतातील सद्याच्या कामगार विषयक धोरणांचे महत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]
किंवा

अ) ए.टी.एम. चे महत्व वर्णन करा.

ब) दळणवळण (Logistics) चे महत्व वर्णन करा.

प्रश्न 3) सेबी ची व्याख्या द्या. सेबीच्या मार्गदर्शक तत्वे सविस्तर विषद करा. [16]

किंवा

वस्तुविनिमय म्हणजे काय ? वस्तुविनियमामध्ये अंमलात आणली जाणारी कार्यपध्दती व प्रक्रिया वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालील संज्ञांचा अर्थ लिहा. (कोणतेही 8) [16]

अ) अॅगमार्क

ब) एक्झीम

क) क्रेडिट रेटिंग

ड) डिपॉझिटरी

इ) पेटेंट

फ) आऊट सोर्सिंग

- य) सेन्सेक्स
- र) डब्लू. टी. ओ.
- ल) एलो पेजेस
- व) म्युचुवल फंड

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही 2)

[16]

- अ) स्थानिक वस्तूविनिमय बाजार
- ब) व्यावसायिक नीतीमत्ता
- क) गुंतवणुकदारांचे संरक्षण व शिक्षण
- ड) ऑनलाईन ट्रेडिंग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P965

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1019

F.Y. B.Commerce

MARATHI

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

(2013 पॅटर्न)

- अभ्यासपुस्तके : 1) यशोगाथा
2) व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 60

- सूचना : ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 500 शब्दांत निबंध लिहा. [10]

- व्यवसायाभिमुख शिक्षण काळाची गरज
- आजची वाचनसंस्कृती
- अभिव्यक्ति स्वातंत्र्य
- हे विश्वचि माझे घर ..... (ललित)

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 20 शब्दांत लिहा. [10]

- डॉ. श्रीराम लागू यांनी अभिनय केलेल्या नाटकांची नावे लिहा.
- लता मंगेशकर यांनी शास्त्रीय संगीताचे धडे कोणाच्या मार्गदर्शनाखाली घेतले?
- डॉ. राम ताकवले यांनी कोण-कोणत्या विद्यापीठांचे कुलगुरूपद भूषविले?
- डॉ. रघुनाथ माशेलकर युवकांना कोणता उपदेश करतात?
- डॉ. ह. वि. सरदेसाई यांचे शालेय शिक्षण कोठे झाले?
- डॉ. विजय भटकर कोणत्या संगणकाचे जनक म्हणून ओळखले जातात?
- बालाजी तांबे यांनी आध्यात्मिक शिक्षणासाठी कोणत्या संस्थेची स्थापना केली?
- सिंधुताई सपकाळ यांना लहानपणी कोणत्या नावाने हाक मारत?

P.T.O.

- ix) श्री हुकमीचंद व सौ. कमल चोरडिया यांनी आपला व्यवसाय कोणत्या नावाने सुरू केला ?
- x) 'सुबोध बायबल' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
- xi) वास्तू उद्योगातील अग्रणी म्हणून कोणाला ओळखले जाते ?
- xii) तेंडूलकरचे नाव 'सचिन' हे कोणाच्या नावावरून ठेवले ?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [20]

- i) संहिता सहकारी पतसंस्था मर्यादित कोल्हापूर या पतसंस्थेत रोखपाल पदासाठी अर्ज लिहा.
- ii) तुमच्या गावातील अस्वच्छतेविषयी गावकऱ्यांनी ग्रामपंचायतीला अर्ज केला आहे. त्याविषयी टिप्पणी तयार करा.
- iii) तुमच्या महाविद्यालयात राज्यस्तरीय क्रीडा स्पर्धांच्या आयोजना संदर्भात विद्यार्थी प्रतिनिधींची नियोजन सभा घेण्यात आली. त्या सभेचे इतिवृत्त लिहा.
- iv) जिजामाता सहकारी बँकेने आकर्षक व्याजदराने ठेवी स्वीकारण्याचे घोषित केले आहे. ग्राहकांसाठी यासंबंधीचे घोषणापत्रक तयार करा.
- v) महाविद्यालयाच्या कार्यालयासाठी स्टेशनरी साहित्य खरेदी करावयाचे आहे. त्यासंबंधी जाहीर निविदा तयार करा.
- vi) तुमच्या परिसरामध्ये स्वच्छता अभियान घ्यावयाचे आहे. त्यासंबंधीचे माहितीपत्रक तयार करा.

प्रश्न 4) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [5]

- i) 'माय' या नवीन दूरचित्र वाहिनीची वृत्तपत्रासाठी जाहिरात तयार करा.
- ii) विद्या सहकारी बँकेकडून देण्यात आलेल्या वाहन कर्जाचे हप्ते न भरलेल्या वाहनांचा ताबा बँकेने घेतला असून त्यांच्या लिलावासंदर्भात जाहीर निवेदन तयार करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही पाच पारिभाषिक संज्ञा लिहा.

[5]

- i) Agreement
- ii) Cheque
- iii) Income Tax
- iv) Non Refundable
- v) Revenue
- vi) Title
- vii) Validity

प्रश्न 5) खालील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

[10]

School friendships are taken very seriously for men are social creatures and like to have friends. Our school friends often remain loved and trusted throughout all our life. There is no greater pleasure than to attend a gathering of old pupils of the same school. We remember that James played for the football eleven, that Bill was our captain at cricket. What a day it was thirty years ago when he made a century against lancings! Our hearts warm still as we think of that exciting match and how we carried him shoulder-high from the field, bat in hand.

किंवा

खालील उताऱ्याचे एक तृतीयांश सारांशलेखन करून त्यास समर्पक शीर्षक द्या.

मनाला केवळ आनंद देणे किंवा मनाचे निव्वळ रंजन करणे हाच कलेचा हेतू आहे, असे म्हणणाऱ्या अडाणी माणसांची कीव करावीशी वाटते. त्यांना निसर्गाच्या उत्क्रांतिमय जीवनाचे रहस्य मुळीच कळलेले नाही. असे म्हणायला पाहिजे. सुंदर चित्र पाहिल्याने, मधुर गायन ऐकल्याने किंवा उत्कृष्ट मूर्ती पाहिल्याने आपल्याला आनंद तर होतोच होतो. पण त्यामुळे आपली जीवनशक्ती अधिक समृद्ध होते. भावनांचा विकास होतो आणि बुद्धीची उत्क्रांती होते. कलेच्या उपभोगाने आपण अधिक सुखी, अधिक तृप्त आणि अधिक उन्नत होतो. म्हणून निसर्गाच्या उत्क्रांतीचे अपरिहार्य कार्य चालू ठेवणे, हेच कलावंतांच्या आयुष्याचे ध्येय आहे. म्हणूनच समाजाच्या आनंदासाठी, प्रगतीसाठी आणि उद्धारसाठी कलेची आणि कलावंतांची जरूरी आहे. कलावंतांच्या पावलांनी समाज चालत असतो, कलावंतांच्या डोळ्यांनी समाज पाहात असतो आणि कलावंतांच्या बुद्धीने समाज विचार करित असतो.

(शब्दसंख्या - 111)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P966

[Total No. of Pages : 3

[4863] - 1020

F.Y. B.Com.

HINDI

Hindi Additional

(2013 पॅटर्न)

पाठ्यपुस्तकें :

1) गद्य परिमल

संपादक : डॉ. सुभाष तलेकर

डॉ. रामचंद्र सालुंके

2) पद्य परिमल

संपादक : डॉ. सुभाष तलेकर

डॉ. अनिता नेरे

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 60

सूचनाएँ :-

1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर के अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

[15]

i) डाकू खड़गसिंह के मन का परिवर्तन कैसे हो गया ?

ii) सुभान खाँ के चरित्र की विशेषताएँ लिखिए।

iii) चंदा की दुर्दशा का वर्णन अपने शब्दों में कीजिए।

iv) सिनेमा द्वारा खेती का प्रचार कैसे होता है ?

v) गाँव आया व्यापारी नदी खरीदना क्यों चाहता है ?

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

[15]

i) 'एक बूँद' कविता के माध्यम से कवि क्या संदेश देना चाहते हैं ?

ii) 'प्रार्थना मत कर' कविता द्वारा कवि कौन-से भाव व्यक्त करते हैं ?

iii) 'एक बार फिर आओ' कवि ऐसा क्यों कहते हैं ?

iv) 'गजल : ज्यों लक्ष्य है मिलेगा' कविता का भावार्थ लिखिए।

v) 'वृंदावन' कविता में विधवाओं की दुर्दशा का वर्णन किस प्रकार किया है ?

P.T.O.

- प्रश्न 3) अ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [5]
- i) “अरे बाबू, दो-चार मिनट और खडी रहने दे न गाडी को। देखता नहीं, यह बीबी इसी गाँव की है.....।”
- ii) “सरकार, यह लावारिस था। आज दिन में मर गया बेचारा। तभी से इंतजाम करने में लगे थे।”
- ब) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [5]
- i) “एक बीज को पौधा बनने के लिए जल नहीं
आँसू और पसीना और रक्त चाहिए
जैसे आटे को रोटी बनने के लिए
पानी और नमक और आग चाहिए।”
- ii) “जिस तरह धूप, हवाएँ, जलधाराएँ गंध ऊष्माएँ
किसी भी आकार प्रकार रेशम धागे में
नहीं बंधती
बस उसी तरह
जीवन की करूणा, आत्मीयता
और मनुष्यता .....।”
- क) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए। [5]
- i) ‘औद्योगिक क्षेत्र के भीष्माचार्य’ किसे कहते हैं?
- ii) ‘अग्निपथ’ कहानी के प्रमुख दो पात्रों के नाम लिखिए।
- iii) मिट्टी का स्थान यदि पंचभूत में है तो गोबर का स्थान क्या है?
- iv) कहानीकार महीप सिंह लिखित पठित कहानी का नाम लिखिए?
- v) पठित कविता ‘मनुष्यता’ के कवि का नाम लिखिए।
- vi) ‘एक बीज को पौधा बनने के लिए क्या चाहिए?
- vii) गिरिराज शरण अग्रवाल के अनुसार काँटों पे फूल बनके क्या नहीं छोडना चाहिए?
- viii) डॉ. जय प्रकाश कर्दम बारूद के ढेर पर क्या खडा देखते हैं?

- प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच शब्दों के हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिए। [5]
- i) Audit
  - ii) Bond
  - iii) Capital
  - iv) Customer
  - v) Deposit
  - vi) Export
  - vii) In-word
  - viii) Zone

- ब) निम्नलिखित में से किसी एक विज्ञापन का आकर्षक नमूना तैयार कीजिए। [5]

- i) घने लंबे और काले बालों के लिए गुणवर्धक तेल का विज्ञापन।
- ii) किसी टूथपेष्ट का आकर्षक विज्ञापन।

- क) निम्नलिखित परिच्छेद का एक-तिहाई में सारलेखन (संक्षेपन) कीजिए। [5]

जीवन में हम गुलाब की अपेक्षा रखते हैं, तो हमें गुलाब के काँटों को भी स्वीकार करना पडेगा। काँटों से होनेवाले दर्द को झेलना पडेगा। और हाँ, जिनके जीवन में सुख है उनको अपने दुःख के दिन नहीं भूलने चाहिए। इसी का नाम जिंदगी है। अगर हमें अपने जीवन में सुखी होना है तो, हमें हमेशा प्रसन्न रहना चाहिए। अपने जीवन में आनेवाली अनेक समस्याओं का सामना करके आदमी को अपना जीवन सुखी करना चाहिए। अर्थात् सुख प्राप्त करना यह बात मनुष्य के ही मन की अवस्था है। इसलिए मन हमेशा प्रसन्न होना चाहिए। मनुष्य के जीवन में सुख, मन की प्रसन्नता पर निर्भर करता है। आतंकित मन दुःख लाता है और प्रसन्न मन जीवन में सुख भर देता है।

[4863] - 1022

F.Y. B.Com.

SINDHI (Arabic)

Arabic and Devnagri

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

<p>هيٺين مان ڪن ۾ ڏهن سوالن جا جواب لکڻو: - [20]</p> <p>۱. جانڪيڙي کي ڪهڙا شوق هئا؟</p> <p>۲. مارئيڙي جا ماءُ پيءُ ڪهڙو ڪم ڪندا هئا؟</p> <p>۳. ايشوري جو توائيڙو رکشا ۾ ڇڙهندي ڊرائيور کي ڇا چيو؟</p> <p>۴. شيوڪرام جي من جي ڪهڙي اڀلاڪا هئي؟</p> <p>۵. عمر سومرو ڪٿي راج ڪندو هئو؟</p> <p>۶. دپتيڙي پريتيڙي کي آساواڊي ٿيڻ لاءِ ڪهڙي نموني سمجهايو؟</p> <p>۷. علي بيگ بلوچ ڏيئي ڪهڙي سلسلي ۾ ويو هئو؟</p> <p>۸. راجيسٽر جانڪيڙي کي ڪٿي موڪلڻ چاهيو ۽ ڇو؟</p> <p>۹. مڊ-ڊي اخبار ۾ شيوڪرام جي موت جي خبر ڪيئن ڇپيل هئي؟</p> <p>۱۰. شاديءَ جي آڇ ڪرڻ تي مارئيڙي عمر کي ڪهڙي ورائي ڏني؟</p> <p>۱۱. پتا جي ديهانت تي پريتيڙي جي ماءُ کيس ڪهڙو مهڻو ڏنو؟</p> <p>۱۲. نشا جي پيءُ ليکڪا کي چوڪري جي باري ۾ ڪهڙي ڇاڻ ڏني؟</p> <p>۱۳. گورڊن شرما کي نرڙ تي ڇاجو نشان هئو؟</p> <p>P-T-0</p>	<p>سوال ۱</p>
---	-------------------

سوال
۲

- هيٺين مان ڪن ۾ ٻن سوالن جا جواب لکيو۔
- [10]
۱. ماڻي ڏجي مک ۽ عام رواجي مک مان اوهان
کي ڪهڙي مک پياري ٿي لڳي ۽ ڇو؟
  ۲. اڄ ڪالھ ايشور جو آسٽان ڪٿي آهي؟
  ۳. شاعر دلگير کي مرثيولوڪ ۽ امرلوڪ مان
ڪهڙو لوڪ وڌيڪ پيارو ٿو لڳي ۽ ڇو؟
  ۴. شاعر نوري ڏکي ڪهڙين اکڙين هيٺان ڪيو آهي؟

سوال
۳

- هيٺين مان ڪن ۾ ٻن سوالن جا جواب لکيو۔
- [20]
۱. مينهن جي ڪاٻب مهڻا جو بيان ڪريو.
  ۲. آرٽي ڏکي جو ڪردار ڦڙڪي ڪريو.
  ۳. مار کي هڪ پٽوڙا ڪورٽ هڪي بيان ڪريو.
  ۴. پريٽي ڏکي جي ٺٽن زمين تي برسات جو وسارو
ڪيئن ٿيو؟

سوال
۴

- هيٺين مان ڪنهن ۾ هڪ وڌيڪ شيءِ تي مضمون لکيو۔
- [10]
۱. منهنجو هنر ڏار سڀني
  ۲. اخبارن جي اهميت
  ۳. انٽرنيٽ جو زمانو
  ۴. ڀارت جو روشن آئينده

Total No. of Questions : 4]

P967

[4863] - 1022
F.Y. B.Com.
SINDHI (Devnagri)
Arabic and Devnagri
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

सुवाल 1) हेठियनि मां किन बिड्हनि सुवालनि जा जवाब लिखो :-

[20]

1. जानकीअ खे कहिड़ा शौक हुआ?
2. ईश्वरी जोतवाणीअ रिक्शा में चढ़ंदे ड्राईवर खे छा चयो?
3. मारुईअ जा माउ पीउ कहिड़ो कमु कंदा हुआ?
4. शेवकराम जे मन जी कहिड़ी अबलाखा हुई?
5. उमर सूमरो किथे राजु कंदो हुआ?
6. दिप्तीअ प्रीतीअ खे आशावादी थियण लाइ कहिड़े नमूने समुझायो?
7. अली बेग बलोच डुबई कहिड़े सिलसिले में वयो हुआ?
8. राकेश जानकीअ खे किथे मोकलणु चाहियो ऐं छो?
9. मिड-डे अखबार में शेवकराम जे मौत जी खबर कीअं छपियल हुई?
10. उमर जे शादीअ जी आछ करण ते मारुईअ खेसि कहिड़ी वराणी डिनी?
11. पिता जे देहान्त ते प्रीतीअ जी माउ खेसि कहिड़ो महिणो डिनो?
12. निशा जे पीउ लेखिका खे छोकरे जे बारे में कहिड़ी ज़ाण डिनी?
13. गोर्धन शर्मा खे निरिड़ ते छाजो निशान हो?

सुवाल 2) हेठियनि मां किन बि बिनी सुवालनि जा जवाब लिखो :- [10]

1. माखीअ जी मखि ऐं आम खाजी मखि मां अन्हांखे कहिड़ी मखि प्यारी थी लगे ऐं छो?
2. अजु काल्ह ईश्वर जो आस्थान किथे आहे?
3. शाइर दिलगीर खे मृत्यू लोक ऐं अमर लोक मां कहिड़ो लोक प्यारो थो लगे ऐं छो?
4. शाइर नूरीअ खे कहिड़्युनि अखड़ियुनि हैरान कयो आहे?

सुवाल 3) हेठियनि मां किन बि टिन सुवालनि जा जवाब लिखो :- [20]

1. मेंहिं जी अजीब ममता जो बयान करियो.
2. आरतीअ जी किरदार निगारी करियो.
3. मारुई हिक पतिव्रता औरत हुई बयान करियो.
4. प्रीतीअ जी ठोठि ज़मीन ते बरसात जो वसकारो कीअं थियो?

सुवाल 4) हेठियनि मां कंहिं बि हिक विषय ते मज़मून लिखो :- [10]

1. मुंहिंजो मज़ेदार सपनो
2. अखबारुनि जी अहिम्यत
3. इन्टरनेट जो ज़मानो
4. भारत जो रोशन आईदो

[4863] - 1027

F.Y. B.Com.

SANSKRIT

अमरभारती (Amarbharāti)

(2013 Pattern) (Regular)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

Q1) Translate into English or Marathi any one from section 'A' and any one from section 'B'. [12]

पुढीलपैकी 'अ' विभागातील कोणत्याही एकाचे व 'ब' विभागातील कोणत्याही एकाचे इंग्रजीत किंवा मराठीत भाषांतर करा.

SECTION - A (विभाग - अ)

i) न च मया कदाचित् मधुररक्त समासादितम्। तद्यदि त्वं प्रसादं करोसि तदस्य नृपतेर्विविध-
व्यजनान्नपानचोष्यलेह्यखाद्वाहारवशात् शरीरे यत् मिष्टं रक्तं सजातं तदास्वादनेन सौख्यं
सम्पादयामि जिह्वायाः। उक्तं च -

रङ्गस्य नृपतेर्वापि जिह्वालौल्यं समं स्मृतम्।

तन्मात्रं च स्मृतं स्मारं सदर्थं यतते जनः।

ii) तस्य वचनं श्रुत्वा विक्रमादित्यः भाण्डारिकमाहुय अभणत्” भो भाण्डारिक! अमुं स्तुतिपाठकं
भाण्डारगृहे नीत्वा महार्घाणि रत्नानि दर्शय। ततोऽयं यावन्ति रत्नानि, अन्यान्यपि, वस्तूनि
गृहीतुमिच्छति, तावन्ति गृहणातु”। तदनन्तरं भाण्डारिकस्तं भाण्डारे नीत्वा दिव्यानि अनेकानि
वस्तूनि अदर्शयत्। स्तुतिपाठकोऽपि स्वेप्सितवस्तूनि रत्नानि च गृहीत्वा परिपूर्णमनोरथः
राजसमीप मागत्य भणति।

SECTION - 'B' (विभाग - 'ब')

i) तमब्रवीद् वासुदेवो रथस्थो
राधेय दिष्ट्या स्मरसीह धर्मम्।
प्रायेण नीचा व्यसनेषु मग्ना
निन्दन्ति दैवं कुकृतं न तु स्वम्।

- ii) कृत्वा च शैलपृष्ठे तु तौ वासं रघुनन्दनौ।
पम्पायाः पश्चिमं तीरं राघवावुपतस्थतुः॥
तौ पुष्करिण्याः पम्पायास्तीरमासाद्य पश्चिमम्।
अपश्यतां ततस्तत्र शबर्याः रम्यमाश्रमम्॥

Q2) Explain with reference to the context any one from section 'A' and any one from section 'B'. [12]

‘अ’ विभागातील कोणत्याही एकाचे आणि ‘ब’ विभागातील कोणत्याही एकाचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

SECTION - A (विभाग - अ)

- i) महोपकारं चाध्यक्षं प्रग्रहणोभिपूजयेत्।
ii) पुत्रमेवं-गुणोपेतं चक्रवर्तिनमाप्नुहि।

SECTION - B (विभाग - ब)

- i) वस्त्रं चतुर्गुणं प्रोक्तं स्सश्चाष्टगुणस्तथा।
ii) रे भिक्षो! तव कामिनी न हि नहि प्राणप्रिया यष्टिका।

Q3) Write the summary of lesson ‘मूलकर्तव्यानि’ [12]

‘मूलकर्तव्यानि’ या पाठाचा सारांश लिहा.

OR / किंवा

Write the ‘मन्दविसर्पिणी कथा’ in your own words.

‘मन्दविसर्पिणी कथा’ तुमच्या शब्दात लिहा.

Q4) Critically appreciate the lesson ‘शबर्याः रामदर्शनम्’ [12]

‘शबर्याः रामदर्शनम्’ या पाठाचे चिकित्सक रसग्रहण करा.

OR / किंवा

Write the summary of the lesson ‘ऋणादानम्’

‘ऋणादानम्’ या पाठाचा सारांश लिहा.

Q5) Write critical notes (any two) :

[12]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

- i) गणेशोत्सवः
- ii) सिंहासनद्वात्रिंशिका
- iii) प्रहेलिका

[4863]-1028

F.Y. B.Com.

ARABIC - (General - I)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

1. Translate into English or Urdu
Or Marathi any two of the -
following Passages : 16

(الف) كَانَ مُحَمَّدٌ نَائِمًا فِي فِرَاشِهِ -
وَالسَّاعَةُ عَشْرٌ - وَاللَّيْلُ لَمَّا ظَلَمَ
وَيَرُدُّ - وَاللهُ نَبَا سَأَلَنَّهُ - لَيْسَ فِينَا الاَصْوَاتُ
الشَّرْطِي فِي الشَّارِعِ - ثُمَّ سَمِعَ مُحَمَّدٌ مَرَاخَا
فِي الْخَارِجِ - فَقَامَ مِنْ فِرَاشِهِ - وَفَتَحَ
الشُّبَاكَ وَأَطْلَمَ مِنْهُ فَرَأَى حَرِيقًا فِي
بَيْتِ جَارِهِ - وَهُوَ بَيْتُ صَاحِبِهِ اِبْرَاهِيمَ
الَّذِي يَلْعَبُ مَعَهُ كُلَّ يَوْمٍ فَخَنَزَ يَتَجَرَّعُ
لِيَنْظُرَهُ فَمَا وَجَدَهُ - فَخَنَزَ الْبَيْتَ
فِي وَسْطِ النَّارِ وَوَصَلَ اِلَى حُرْفَةِ اِبْرَاهِيمَ

(ب) فِي السَّمَاءِ سَحَابٌ كَثِيرٌ - وَقَدْ نَزَادَ
شَيْئًا فَشَاءَ حَتَّى صَاةَ الْآنَ اسْوَدَّ جَدًّا
وَحَجَبَ الشَّمْسُ - اسْمَعُ هَذَا صَوْتُ
الرَّعْدِ وَلَا بُدَّ أَنْ يَأْتِيَ لَعْدَهُ الْمَطَرُ
حَالًا - انْظُرِ الْبُرْقَ - يَلْمَعُ فِي السَّمَاءِ وَيُتَوَوُّ
الْأَرْضَ - هَذِهِ قَطْرَةٌ مَطْرًا عَلَى يَدَايَ -
لَقَالَ لَقِفْ فِي هَذَا الْبَابِ لِنَسْرِي
الْمَطَرُ يَنْزِلُ عَلَى الْأَرْضِ وَتَحْنُ عَلَى لُحْدِ -
يَجْرِي النَّاسُ إِلَى هُنَا وَإِلَى هُنَاكَ -

(ج) مَنْزِلٌ عَلَى تَخِيطِ بَدْحٍ بَعِيدَةٍ مُعَمَّلَةٌ
فِيهَا - شَجَرَةٌ وَرَدْنَا شِفْتَ - فَأَخَذَ
عَلَى لَيْسِقِيهَا كُلَّ يَوْمٍ حَتَّى أَخْضَرَ فَفَرِحَ
عَلَى كَثِيرًا بِحَيَاتِنَا وَوَضَعَهَا فِي الشَّمْسِ
وَلَعْدَ ذَلِكَ طَلَعَتْ فِيهَا وَرَدَةُ حَمْرَاءُ
وَرَفَعَهَا النَّبِيُّ أَخْضَرَ - وَلَعْدَ يَوْمٍ
لَقَدْ تَحَنَّنَ الْوَرْدَةُ - وَطَلَعَ حَبِيبُهَا وَرَدُ
غَيْرَهَا صَغِيرٌ - فَأَخَذَ نَاعًا عَلَى كَيْنُظَرِهَا
الْيَوْمَ فَأَعْجَبْتَهُ -

2. Translate and explain any four couplets of the following: 16

(1) أَقْسَمْتُ بِالضَّمِّدِ
وَالسَّوَامِجِ الْأَحَدِ —

(2) لَنْ أُنْسِيَ السَّلَكَنَا
وَالْمَلِيئِي الْحَسَنَا —

(3) وَالْهَالِ وَالشَّوْطَنَا
بِالْحِقْدِ وَالْحَسَنِ —

(4) الْحَبِيئِي لَيْسِي مَدُّعِي
وَلَيْسِي فِيهِ طَرْفِي —

(5) قَلَسْتُ أَرْضِي قَقْصَا
وَأَنْ يَكُنْ مِنْ دَقْبِي —

(6) غَابَاتُ رَبِّي غَايَتِي
وَالْحَيْثِي فِيهَا مَطْلِي —

(7) قَدْ تَابَ فِيهَا مَطْعَمِي
وَرَأَى فِيهَا مَشْرَبِي —

3. (A) Translate into English
any four of the following
sentences :

08

- ① لَوْنُ سَيَّارَتِهِ جَمِيلٌ -
- ② الْكُرْسِيُّ مُرْتَعٌ -
- ③ التَّلَامِيذُ ذَاهِبَةٌ إِلَى الْمَدْرَسَةِ -
- ④ هَذِهِ الْمَدْرَسَةُ جَيِّدَةٌ -
- ⑤ مَلِكْتُهُ لَجِيْدٌ مِنْ بَيْتِهِ -
- ⑥ ذَلِكَ الْمُدْرِسُ مُشْغُولٌ -
- ⑦ تِلْكَ الْخَافِلَةُ ذَاهِبَةٌ إِلَى الْجَامِعَةِ -

(B) Translate into Arabic any four
of the following sentences: 08

- ① The new teacher is a tall man.
- ② My father is in his room.

- ③ On the window there is a curtain.
- ④ In the fridge there is an apple.
- ⑤ There is a table.
- ⑥ This bus is coming from the College.
- ⑦ The boy is bright.

4. Explain with the examples any two of the following: 16

- ① المَرَكِبُ التَّوَصِيفِي (٢) اسْمُ الشَّيْءِ
- ② حُرُوفُ التَّحْجِيزِ ③ الأَعْرَابُ

5. (A) Summarise any two of the following: 08

- ① صَيْدِ الشَّمَكِ - ② الرَّعِي وَالدَّيْبِ
- ③ الخَلْقِ -

(B) Write in Arabic any one of the following: 04

- ① الرَّسْمُ وَالْحَرْبُ
- ② الشُّعْرُ وَالْمِثْلَانِيَّةُ

(C) Write a letter in Arabic to the Company Manager: 04

***

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P974

[Total No. of Pages : 4

[4863]-1029

F.Y.B.Com.

**FOUNDATION COURSE (Restructuring)
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is 'National Integration'? What are the various obstacles in achieving the goal of National Integration in India. Suggest measures to remove obstacles. **[16]**

Q2) What are the causes of poverty in India? Suggest measures to eradicate poverty. **[16]**

OR

State and explain the various types of unemployment in India.

Q3) a) What is 'Culture'? What are the characteristics of Indian Culture. **[8]**

b) What is the importance of agriculture in Indian Economy. **[8]**

OR

a) What is Science? What are the characteristics of Science?

b) What is Society? What are the characteristics of Indian Society?

P.T.O.

Q4) Explain the concept of 'State', 'Government' and 'Nation'. **[16]**

Q5) Write note on the following (Any two) : **[16]**

- a) Rule of Law.
- b) Women Empowerment.
- c) Concept of Decision Making.
- d) Social Values.

Total No. of Questions : 5]

P974

[4863]-1029

F.Y.B.Com.

पायाभूत अभ्यासक्रम (पुनर्रचित)

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रश्नांच्या उजव्या बाजूला त्याहून्या प्रश्नांचे गुण दर्शविले आहेत.
3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'राष्ट्रीय एकात्मता' म्हणजे काय? भारतात राष्ट्रीय एकात्मता साध्य करण्यातील विविध अडथळे कोणते? अडथळे दूर करण्यासाठी उपाय सूचवा. [16]

प्रश्न 2) भारतातील दारिद्र्याची कारणे कोणती? दारिद्र्य निवारणासाठी उपाय सूचवा. [16]

किंवा

भारतातील बेरोजगारीचे विविध प्रकार सांगून स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) 'संस्कृती' म्हणजे काय? भारतीय संस्कृतीची वैशिष्ट्ये कोणती? [8]

ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेतीचे महत्व काय आहे? [8]

किंवा

अ) 'विज्ञान' म्हणजे काय? विज्ञानाची वैशिष्ट्ये कोणती?

ब) 'समाज' म्हणजे काय? भारतीय समाजाची वैशिष्ट्ये कोणती?

प्रश्न 4) 'राज्य' 'सरकार' व 'राष्ट्र' या संकल्पना स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [16]

- अ) कायद्याचे अधिराज्य
- ब) महिला सबलीकरण
- क) निर्णय प्रक्रियेची संकल्पना
- ड) सामाजिक मुल्ये

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P975

[Total No. of Pages : 2

[4863]-1030

F.Y. B.Com. (Vocational)

**COMPUTER APPLICATIONS - I
(2013 Pattern) (Theory) (Paper - I)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *Draw a neat labeled diagram wherever necessary.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following (Any Five) :

[10]

- a) e-mail.
- b) Plotter.
- c) ROM.
- d) GUI.
- e) Operating System.
- f) Paint Brush.
- g) ASCII.

Q2) Answer the following (Any two) :

[10]

- a) What is difference between LAN and WAN.
- b) What is Scanner? What are different types of scanners?
- c) What is Web browser? Explain.

Q3) Solve the following :

[15]

- a) Convert from Hexadecimal to Binary :

$$(F6)_{16} = ( )_2$$

- b) Convert from Decimal to Binary :

$$(56)_{10} = ( )_2$$

P.T.O.

c) Binary Addition :

$$111001 + 1111$$

d) Convert from Decimal to Binary :

$$(63)_{10} = ( )_2$$

e) Convert from Binary to Octal :

$$(101011)_{10} = ( )_8$$

Q4) Answer the following :

[5]

Define Computer. State any FIVE Applications of computer.

OR

What is MS-PowerPoint? Explain features of MS-PowerPoint.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P976

[Total No. of Pages : 1

[4863]-1031

F.Y. B.Com. (Vocational)

**ADVERTISING, SALES PROMOTION AND SALES
MANAGEMENT**

Marketing Communication

(2013 Pattern) (Paper -I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Marketing Communication? Explain the Marketing Communication Process. **[12]**

OR

Explain the Elements of Marketing Communication Mix.

Q2) Explain the various means of Communication. **[12]**

OR

Explain the essentials of effective Communication process.

Q3) Write Short Notes (Any Two) : **[16]**

- a) Explain the Principles of Communication.
- b) Technical Barriers to the Communication.
- c) Nature and Concept of Communication.
- d) Importance of Communication.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P977

[Total No. of Pages : 2

[4863]-1032

F.Y. B.Com. (Vocational Course)
TAX PROCEDURE AND PRACTICES
Indian Tax System
(2013 Pattern) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (Any five) :

[10]

- a) Define 'person' u/s. 2(31) of I.T. Act, 1961.
- b) What does Article 245 contains, under the Constitution of India?
- c) What are the various heads of Income?
- d) Which assets are taxable under Wealth Tax Act?
- e) Define "Assessee" u/s 2(7) of I.T. Act, 1961.
- f) Define Direct and Indirect tax.
- g) State the various Direct and Indirect taxes of Central Government.

Q2) Answer in 50 words each : (Any two) :

[8]

- a) Which incomes are included under the head 'salary' u/s 17(i)?
- b) Give any eight subject matters under the List-I (Union List) under the Constitution of India relating to taxation.
- c) Give the difference between Direct and Indirect taxes.
- d) What do you mean by TDS? Which are the incomes liable under TDS?

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each (Any two) : **[10]**

- a) How the total income is computed under the head Salary for tax payment?
- b) State the various taxable allowances under the head Salary.
- c) Explain in brief the various canons of taxation.
- d) Explain in brief the meaning, aims, importance, scope & futures of taxation in India.

Q4) Answer in 500 words (Any one) : **[12]**

- a) State the various income tax authorities, their powers & duties.
- b) Explain in detail the Articles relating to distribution of revenue between Central & State Govt. under constitution of India.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P978

[Total No. of Pages : 2

[4863]-1033

F.Y. B.Com. (Vocational Course)
COMPUTER APPLICATION - II
(2013 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following (Any Five) :

[20]

- a) Explain relational operators with example.
- b) Explain any two Data Types in C.
- c) Explain evolution of programming language.
- d) What is pointer?
- e) Explain strlen() and strrev() functions.
- f) Explain if .....else statement with syntax and example.
- g) Explain the terms:
  - i) Keywords
  - ii) Identifiers

Q2) Write a program to solve following : (Any Two)

[10]

- a) Write a program to accept no. and find whether the no is prime no.
- b) Write a program to count the vowels in a string.
- c) Write a program to calculate sum of digits of a given number.

P.T.O.

Q3) Find the output (Any two) :

[10]

- a) `#include <stdio.h>`
`void main()`
`{`
`int a=10, b=11;`
`int c;`
`c=(a<b)?a:b`
`printf(“%d”,c);`
`}`
- b) `void main()`
`{`
`int b[]={5,10,15,20,25}`
`int i,*ptr,`
`ptr=&b[4]-3;`
`for(i=1;i<4;i++)`
`{`
`printf(“%d”,*ptr);`
`ptr++;`
`}`
`}`
- c) `void main()`
`{`
`float a,b,c;`
`a=2.5; b=3.2; c=1.5;`
`if(a>=b && b>=c)`
`printf(“Largest Number = %.2f”,a);`
`else if(b>=a && b>=c)`
`printf(“Largest Number=%.2f”,b);`
`else`
`printf(“Largest Number=%.2f”,c);`
`}`

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P979

[Total No. of Pages : 1

[4863]-1034

F.Y. B.Com. (Vocational)

**ADVERTISING, SALES PROMOTION AND SALES
MANAGEMENT**

Advertising

(2013 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Advertising? Explain the function of Advertising. **[12]**

OR

Explain the role of Advertising in International Economy.

Q2) Explain the Advantages and Limitations of Advertising. **[12]**

OR

Explain the types of Advertising in brief.

Q3) Write short notes on (Any Two) : **[16]**

- a) Advertising Standard Council of India.
- b) Essentials of good Advertising layout.
- c) Types of Advertising objectives.
- d) Role and functions of Indian Advertiser's Society.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P980

[Total No. of Pages : 2

[4863]-1035

F.Y. B.Com.(Vocational Course)
TAX PROCEDURE & PRACTICES
State Sales Tax and Central Sales Tax
(2013 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (Any Five) : **[10]**

- a) What is VAT? Enumerate two advantages of VAT?
- b) What is mean by 'Tax-Invoice'?
- c) What is mean by 'Business'?
- d) What is mean by Sales 'in the course of exports' under CST Act?
- e) What is mean by 'Branch Transfer or Stock transfer' under CST Act?
- f) What are the kinds of Registrations under M.VAT Act and C.S.T. Act?
- g) Explain the term 'Appropriate State' under CST Act?

Q2) Answer in 50 words each (Any Two) : **[8]**

- a) What is mean by 'Composition Scheme'? What are types of Composition Schemes under M.VAT Act.?
- b) How the Sales in the course of interstate trade and commerce are determined?
- c) What are the provisions for incidence of tax under M.VAT Act?
- d) What are the provisions for 'amendments' and 'cancellation' of Registration Certificate under C.S.T. Act?

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each (Any two) : **[10]**

- a) What is mean by Documents of title to the goods?
- b) When sales or purchases said to take place in the course of imports and exports?
- c) Enumerate and discuss exempted sales under M.VAT Act?
- d) What are the powers and duties of Commissioner Sales Tax?

Q4) Answer in details (Any one) : **[12]**

- a) What are the types of 'Registration' under M.VAT Act? Enumerate and discuss advantages of Registration?
- b) What are the provisions for filing of returns under CST Act.

